

Силабус курсу

Історія зарубіжної літератури та методики її викладання

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014.02 Середня освіта. Мова та література (французька)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Французька мова і література)»

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Рік підготовки, семестр – 4 рік, 7 семестр

Кількість кредитів – 2

Мова викладання: українська

Дні занять: згідно розкладу

Консультації: згідно розкладу

Керівники курсу

Докт. пед. наук, канд. філ. н., проф. Грицак Н.Р.

Контактна інформація: grycak78@tnpu.edu.ua 0352-43-58-31 (деканат)

Опис дисципліни

Курс «Історія зарубіжної літератури та методики її викладання» спрямований на вивчення особливостей освітнього процесу у закладах середньої освіти; формування нових професійно-педагогічних компетентностей учителя зарубіжної літератури (нові технології аналізу інокультурного художнього твору, вивчення літератури у цифрову епоху тощо); розвиток стійкого інтересу до майбутньої педагогічної діяльності; потребу у саморозвитку; формування педагогічного мислення і педагогічної майстерності; вивчення планування роботи вчителя зарубіжної літератури; ознайомлення з авторськими методиками; здійснення спостереження за педагогічним процесом на уроках зарубіжної літератури у середній / старшій школі; перевірку і поглиблення компетентностей із навчальних дисциплін фахової підготовки.

Завданнями курсу є усвідомлення специфіки цього предмету в системі інших шкільних предметів; принципів викладання зарубіжної літератури у школі; особливості спілкування вчителя з учнями (педагогіка співпраці); різних шляхів аналізу інонаціонального літературного твору; обґрунтування планування навчально-виховного процесу з курсу «Зарубіжна література», організації та проведення сучасного уроку зарубіжної літератури завдяки комбінуванню змісту, форм і методів художнього пізнання; творчо підходити до складання конспектів уроків різних типів; користуватися ними під час уроку; розуміння педагогічної інноватики, технології літературного аналізу; використання основних методів, прийомів та принципів вивчення біографії письменника.

Структура курсу

Години	Тема	Завдання
--------	------	----------

лекції	семінари	сам. робота		Результати навчання	
Змістовий модуль 1.					
Предмет «Зарубіжна література» як важливий компонент шкільної гуманітарної освіти.					
2	2	2	Тема 1. Специфіка шкільного предмету «Зарубіжна література».	Знати структуру, зміст і принципи побудови навчальної програми та підручників із зарубіжної літератури; орієнтуватися у законодавчій базі навчання зарубіжної літератури в НУШ.	Питання, обговорення
2	2	2	Тема 2. Урок зарубіжної літератури	Знати основні структурні елементи уроку зарубіжної літератури. Уміти розрізняти методику підготовки та проведення нетрадиційних уроків зарубіжної літератури.	Питання, обговорення
2	2	4	Тема 3. Планування та організація праці вчителя-словесника.	Знати види планів у роботі учителя словесника. Уміти планувати роботу з зарубіжної літератури.	Питання, обговорення
2	—	4	Тема 4. Аналіз художнього твору.	Знати особливості шкільного аналізу художнього твору. Уміти проводити різні типи аналізів твору.	Питання, обговорення
4	2	4	Тема 5–6. Вивчення художніх творів зарубіжної літератури в їх родо-жанровій специфіці.	Знати методичні прийоми аналізу художнього твору в їх родо-жанровій специфіці. Уміти використовувати ці прийоми на уроках.	
2	2	2	Тема 7. Засоби візуалізації на уроках зарубіжної літератури.	Знати типи візуалізації. Уміти добирати і використовувати візуалізаційний матеріал на уроках	
Змістовий модуль 2.					
Естетичне виховання і розвиток читацьких якостей учнів.					

2	2	2	Тема 8. Форми організації навчальної діяльності учнів з літератури.	Знати методи літератури. Уміти органічно використовувати різні методи на уроках.	Питання, обговорення
2	2	2	Тема 9. Вивчення біографії письменника в курсі літературної освіти.	Знати зміст, форми і методи вивчення біографії письменника. Уміти застосовувати біографічні відомості на уроках.	Питання, обговорення
2	2	2	Тема 10. Позакласна роботи з літератури.	Знати завдання позакласної роботи літератури. Уміти організувати позакласну роботу.	Питання, обговорення

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях навчальної або професійної діяльності, приймати ефективні рішення у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети, продовжувати навчання із значним ступенем автономності для оволодіння сучасними знаннями.
ЗК7	Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу й інтерпретації інформації з різних джерел, дотримуючись норм академічної доброчесності.
ЗК11	Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
ФК1.	Здатність розуміти та застосовувати основи педагогіки і психології в освітній діяльності у закладах загальної середньої освіти задля розвитку процесуальної складової освітнього процесу і ефективного використання традиційних та інноваційних форм, методів, засобів організації освітньої діяльності вчителя французької і другої іноземної мови (англійської) та зарубіжної літератури.
ФК2.	Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, здійснювати інтегроване навчання, формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, критичне мислення.
ФК5	Здатність використовувати професійні знання і практичні навички в галузі лінгвістики, літературознавства, зарубіжної літератури.
ФК6.	Здатність планувати, організувати та проводити уроки і позакласні заходи з французької і другої іноземної мови та зарубіжної літератури з урахуванням особливостей навчання, здійснювати контроль та оцінювання результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК7	Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем, Інтернет-ресурсів, мобільних застосунків та цифрових технологій для вирішення теоретичних і практичних завдань у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.
ФК8.	Здатність формувати в учнів уміння вчитися, сприяти їх мотивації до вивчення іноземних мов і читання творів зарубіжної літератури.
ФК13.	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати інновації у професійній діяльності, застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності, здатність до навчання впродовж життя ("lifetime learning") та здійснення моніторингу власної педагогічної діяльності і визначення індивідуальних професійних потреб.
ФК 14	Здатність брати участь у різних формах професійної комунікації (семінари, конференції, засідання методичного об'єднання, круглі столи, вебінари, дискусії тощо), застосовувати знання з психології, педагогіки, мовознавства, літературознавства, методики навчання іноземних мов.
ФК 15	Здатність планувати, організовувати, здійснювати прикладне мікродослідження з предметної спеціальності, систематизувати, аналізувати, інтерпретувати та представляти його результати.
Програмні результати навчання	
ПРН2.	Аналізувати стан і можливості вдосконалення педагогічного процесу та відповідного освітнього середовища згідно з нормами безпеки життєдіяльності в закладах загальної середньої освіти із застосуванням інноваційних підходів, методів і технологій, враховуючи потреби (у тому числі особливі потреби) учнів.
ПРН4.	Знати, розуміти та застосовувати принципи, форми, сучасні методи, прийоми навчання іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.
ПРН6.	Здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та інших особливостей учнів, створювати умови формування позитивної самооцінки та мотивації учнів до навчання; забезпечувати педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами; застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.
ПРН8	Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію різних навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час освітнього процесу.
ПРН10.	Забезпечувати діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.
ПРН11.	Володіти різноплановими методами і способами перевірки знань з французької мови і літератури, другої іноземної мови та зарубіжної літератури, реалізовувати стратегії оцінювання за допомогою цифрових сервісів, добирати цифрові інструменти оцінювання.
ПРН 12	Використовувати онлайн-сервіси, застосунки, відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну досвідом з дотриманням академічної доброчесності.
ПРН13	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідний навчальний матеріал з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН14	Здійснювати наукові дослідження (мікродослідження) у галузях психолого-педагогічних дисциплін та фахових методик.
ПРН16	Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, реалізовувати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

Літературні джерела

Основні

1. Гарна С.Ю. Організація уроку зарубіжної літератури в системі дистанційного навчання школярів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Вип. 62. № 6. С 47–57.
2. Гарна С.Ю. Сайт і блог учителя зарубіжної літератури як інструментарій професійної діяльності педагога в системі дистанційного навчання учнів. Нова педагогічна думка. 2019. Вип. 2. С. 88–92.
3. Гладишев В.В. Теоретико-методичні засади контекстного вивчення художніх творів у шкільному курсі зарубіжної літератури: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Миколаїв: Миколаївський державний університет імені В.О. Сухомлинського, 2008. 426 с.
4. Грицак Н.Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
5. Ісаєва О.О. Виклики сучасності і шкільна літературна освіта в Україні: у пошуках відповідності. Актуальні проблеми професійної підготовки студентів-філологів до роботи в сучасному освітньому просторі: зб. ст. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. Вип. 1. С. 29–37.
6. Ісаєва О.О. Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу). Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2004. № 6. С. 2–5.
7. Ісаєва О.О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2004. 40 с.
8. Ісаєва О.О. Формування читача-інтерпретатора в сучасній українській школі. Дивослово: укр. мова й літ. в навч. закл. 2016. № 2 (707). С. 25–27.
9. Клименко Ж.В. Науково-методичний лекторій для вчителя світової літератури «Специфіка вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи»: Лекція 15. Виразне і стереоскопічне читання творів світової літератури. Всесвітня література в сучасній школі: наук.-метод. журн. 2012. № 5. С. 46–48.
10. Клименко Ж.В. Специфіка аналізу та інтерпретації перекладних творів у школі [Електронний ресурс]. Філологічний олімп. 2016. № 6. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/zurnal-filologicnij-olimp>
11. Клименко Ж.В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2006. 340 с.
12. Клименко Ж.В. Формування етнокультурної компетентності учнів засобами літератури. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2009. Т. 5. Вип. 14. С. 148–153.
13. Клименко Ж.В. Формування компаративістської компетентності учнів у процесі вивчення світової літератури. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2011. № 6. С. 12–16.
14. Мацевко-Бекерська Л.В. Методика викладання світової літератури: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
15. Мельник А.О. Вивчення художніх творів світової літератури в культурологічному контексті. Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2011. № 6. С. 104–109.
16. Мірошниченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Київ: ВД «Слово», 2010. 432 с.
17. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. С. 260–275.
18. Ніколенко О.М. Компаративний підхід у вивченні світової літератури у старших класах загальноосвітньої школи. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2011. № 6. С. 16–23.

19. Островська Г.О. Формування професійної готовності майбутніх учителів зарубіжної літератури до вивчення біографії письменників у загальноосвітній школі: монографія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. 472 с.
20. Покатілова О.О. Культурологічний підхід у навчанні зарубіжної літератури в школі. Султанівські читання. 2015. Вип. IV. С. 171–181.
21. Покатілова О.О. Методика навчання старшокласників культурологічного аналізу на уроках світової літератури. Освіта та педагогічна наука. 2013. № 4. С. 11–17.
22. Токмань Г.Л. Методика навчання української та зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ: Міленіум, 2019. 110 с.
23. Удовиченко Л.М. Читацькоцентрична модель сучасного підручника із зарубіжної літератури для старших підлітків: концепція, зміст і форма. Всесвітня література в школах України. № 7–8. 2016. С. 21–23.
24. Удовиченко Л.М. Теорія і технологія вивчення образів-персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.
25. Шкільна програма (редакція 2017 р.) URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
26. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі. Навчальний посібник. 2-ге вид., випр. та уточн. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 280 с.

Допоміжні

27. Гарна С.Ю. Віртуальний зошит як засіб дистанційного навчання учнів зарубіжної літератури. Всесвітня література в школах України. 2020. Вип. 3. С. 18–26.
28. Грицак Н.Р. Методика вивчення студентами-словесниками жанрової природи оповідання з урахуванням національної специфіки. Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць серія «Педагогічні науки». 2020. Вип. 11 (40). С. 53–69. DOI: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-11\(40\)-53-69](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-11(40)-53-69)
29. Грицак Н.Р. Сучасний стан формування компетентності жанрового аналізу різнонаціональних художніх творів майбутнього вчителя-філолога. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 43. Том 1. С.241–247 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-1-35>
30. Грицак Н.Р. Методика компаративного аналізу жанру новели (на прикладі новел О. Генрі «Дари волхвів» і Гі де Мопассана «Коштовності»). Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. 2018. Вип. 2 (37), Ч. 1. С. 118–127. DOI 10.31376/2410-0897-2018-1-37-118-127
31. Жарик А.О. Методика компаративного вивчення творів сонетного жанру на уроках української і зарубіжної літератури. Актуальні проблеми викладання літератури в середній та вищій школі. Султанівські читання. Збірник статей. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. Вип. II. С. 44–53.
32. Зарубіжна література. 6 клас. Хрестоматія і твори для позакласного читання. Харків: ПЕТ, 2018. 720 с.
33. Ніколенко О.М., Орлова О.В., Фісак І.В. Книжка для вчителя. Зарубіжна література. 7 клас: посібник. Київ: Грамота, 2015. 248 с.
34. Покатілова О.О. Теоретико-методичні засади культурологічного аналізу перекладних творів на уроках світової літератури. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2012. № 22 (2). С. 150–156.
35. Сафарян С.І. Компаративний аналіз творів української та зарубіжної класики як засіб формування національних і загальнолюдських духовних цінностей учнів. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2017. № 2. С. 402–406.
36. Світленко О.І. Зарубіжна література. 9 клас. Хрестоматія-посібник. Тернопіль: Підручники і посібники. 2018. 640 с.

37. Ситченко А.Л. Теоретико-методичні засади аналізу художнього твору в шкільному курсі літератури: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2005. 43 с.
38. Удовиченко Л.М. Особливості методичної роботи з підручником із зарубіжної літератури в старшій школі. Проблеми сучасного підручника. 2017. Вип. 18. С. 362 – 371.
39. Удовиченко Л.М. Проблема вивчення образів-персонажів у підручниках із зарубіжної літератури для старшої школи. Проблеми сучасного підручника. 2018. Вип. 20. С. 504–514.
40. Ціко І.Г. Медіадидактичний аспект формування етнокультурної компетентності учнів 5–7 класів у процесі вивчення зарубіжної літератури. Науковий огляд. 2015. № 5. С. 109–119.
41. Ціко І.Г. Формування етнокультурної компетентності учнів у процесі вивчення зарубіжної літератури в контексті становлення автентичної моделі літературної освіти. Всесвітня література в школах України. 2016. № 10. С. 2–7.
42. Шалагінов Б.Б. Компаративістика як складова шкільної літературної освіти. Всесвітня література в школах України. 2014. № 2. С. 7–11.
43. Яценко Т.О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2019. № 3 (326). С. 194–202.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).

Групи з вивчення зарубіжної літератури у facebook:

- Методичні роздатки уроків зарубіжної літератури
<https://www.facebook.com/groups/2001066366820920>
- Методична палітра уроків зарубіжної літератури
<https://www.facebook.com/groups/metodpalitra>
- За методикою серця <https://www.facebook.com/groups/968782306827251>
- Урок зарубіжної літератури <https://www.facebook.com/groups/1724532344272837>
- Українська асоціація викладачів зарубіжної літератури (УАВЗЛ)
<https://www.facebook.com/groups/403599996464025>
- Світова література <https://www.facebook.com/groups/svitovaliteratura>
- Зарубіжна література для креативчиків
<https://www.facebook.com/groups/758853414622382>

46. Підручники з зарубіжної літератури для школи:

- 5 клас

Зарубіжна література. 5 кл.: підруч. для закл. загальн. середн. освіти / О.М. Ніколенко, Т.М. Конєва, О.В. Орлова, М.О. Зуєнко, О.І. Кобзар. Вид. 2-е, доопрацьоване відповідно до чинної навчальної програми. Київ: Грамота, 2018. 256 с. (<https://gdz4you.com/pidruchnyky/5-klas/svitovaliteratura/om-nikolenko-tm-konyeva-gramota-2018-rik-24186/>); (<https://pidruchnyk.com.ua/1182-zarubizhna-5-klas-nikolenko.html>);

Волощук Є.В. Зарубіжна література. 5 кл.: підруч. для закл. загальн. середн. освіти. Київ: Генеза, 2018. 256 с. (<https://pidruchnyk.com.ua/489-zarubzhna-literatura-voloschuk-5-klas.html>);

Волощук Є.В. Зарубіжна література. 5 кл.: підруч. для закл. загальн. середн. освіти. 2-ге видання, зі змінами. Київ: Генеза, 2019. 224 с. (<https://pick.net.ua/uk/5-class/2006-zarubizhna-literatura>).

- 7 клас

Зарубіжна література: для 7-го кл. закл. заг. серед. освіти. / Євгенія Волощук, Олена Слободянюк. 2-ге вид., переробл. Київ: Генеза, 2020. 240 с. (<https://pidruchnyk.com.ua/649-svitovaliteratura-voloschuk-7-klas.html>);

- 8 клас

Зарубіжна література 8 клас (<https://pidruchnyk.com.ua/8klas/zarubizhna8/>); (<https://imzo.gov.ua/elektronni-versiyi-pidruchnikiv-dlya-uchniv-8-h-klasiv/zarubizhna-literatura-8-klas/>)

• 9 клас

Зарубіжна література 9 клас. (<https://ru.osvita.ua/school/textbook/9klas/tag-zarublit9/>)

• 10 клас

Зарубіжна література 10 клас. (<https://4book.org/uchebniki-ukraina/10-klass/zarubizhna-literatura>); (https://pidruchnyk.com.ua/10klas/svitova_literatura10/);

• 11 клас

Зарубіжна література 11 клас. (https://pidruchnyk.com.ua/11klas/svitova_literatura11/); (<https://pidruchnyk.com.ua/1256-zarubizhna-literatura-11-klas-nikolenko.html>);

(<https://pidruchnyk.com.ua/464-svtova-literatura-kovbasenko-11-klas.html>);

(<http://shkola.in.ua/1107-zarubizhna-literatura-11-klas-isaieva-2019.html>);

(https://portfel.info/load/11_klas/zarubizhna_literatura/176);

(https://www.gramota.kiev.ua/books/2019_11_nikolenko/img/Zar_literatura_standart_11_kl_2019.pdf)

Політика оцінювання

- **Політика щодо речення та перекладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10% від оцінки). Перекладання модулів і тем відбувається за наявності підтверджених поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістові модулі 1 і 3 – усне опитування	55
Екзамен – усне і письмове опитування	45

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре

D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складанн
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом